چاوپێکەوتن

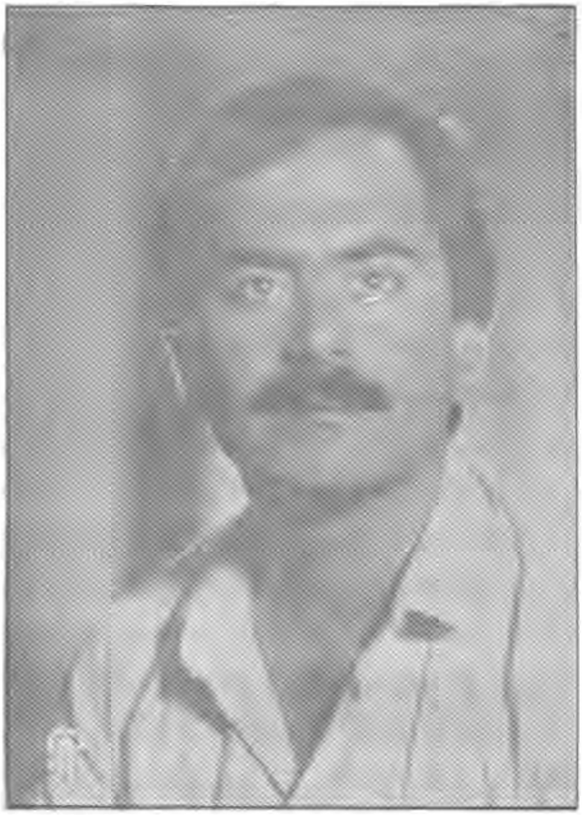

إلهام عبدالكريم

●پێناسەیەکی تایبەتی و ئەدەبی .
ئازاد عبدالواحد ، لەشاری هەولێر لەدایك بووە . سەرەتا بەهەندێ هەوڵدانی شیعری سەرەتایی دەستی پێکردووە . بەڵام لەپاش ئەو هەوڵانەوە زۆر بەگەرمی دەستی داوەتە خوێندنەوە . لەو سەردەمەدا واتە لە ناوەڕاستی ساڵانی حەفتاوە کتێب بووەتە تەنیا هۆیێك تاکو غەمی خۆی تێدا بنێژێ . دوای ئەوە نووسینی (رەخنە)بەلای خۆیدا ڕایکێشاوە ، بەتایبەتیش کە دەبینێ گۆڕەپانی ئەدەبی کوردی پێویستی بەو لایەنە گرنگەیە . . ڕوو کردنە ڕەخنەش هۆیەك بووە بۆ دەست بەردان لە شیعر ، هەرچەندە ئەو واز هێنانەی لە شیعر یەکجارەکی نەبووە ، چونکە سۆزی خۆی بەرانبەر بە شیعر بەوە پاراستوە کە ڕووی کردە نووسین لە بواری شیعر و شیکردنەوەو باس وسەواکردن لەگەڵیدا .

تا ئێستا چوار کتێبی چاپکراوی هەیە . کتێبی تریشی زۆرە چاوەڕوانی چاپ کردنن ، کە ئەو کتێبانە گرنگی خۆیان هەیە لەبواری ڕۆشنبیریدا ، هەر لە ناوەڕاستی حەفتاوە بەشداری کردووە لە بڵاوکردنەوەی لێکۆڵینەوەو گووتاری ڕەخنەیی جۆراوجۆر و لە زۆربەی گۆڤار و ڕۆژنامەکاندا بڵاوکرانەوە . زیاتر بایەخی لەبواری ڕەخنەی شیعردا گیرساوەتەوەو لەڕووی تیۆری و پراکتیکی یەوە لە گرفت وکێشەکانی شیعری هاوچەرخی کوردی دواوە . هەر بۆیەش بەپێویستمان زانی دەربارەی باروودۆخی ڕەخنە ڕۆشنبیری کوردی شیعر و نوێخوازی لەگەڵیدا بکەوینە دەمەتەقێ .

● پ
ئایا هیچ سیماو ئادگارێکی ڕەخنەی ئەدەبی کوردی دەبینی کە ئەدیبەکان پشت گوێیان خستبێ و باسیان نەکردبێ . . ؟

● بەلای منەوە هەموو داهێنانێکی ڕاستەقینە لەوسەر دەبێتە گوزارشت کردنێکی ڕاستگۆیانە لەواقیعێکی دیاری کراو ، ئەو داهێنانە پەیوەندیی بەو واقیعەوە دەبەستێ و کاری تێدەکات ، چونکە هیچ کارێکی داهێنەرانە نییە بێ لایەن بێت بەڵکو گوزارشت لە جیهان - بینییەکی دیادیکراو دەکات و داکۆکی لێ دەکات ، لە هەمان کاتیشدا تەرخانی دەکات بۆ خزمەتی مەسەلەیێکی دیاریکراو . هەر لەو پێوەندانگەوە من لە لای خۆمەوە هەوڵم داوە (ڕەخنە)بکەمە چالاکییەك بۆ دەرهێنانی ئەو دەلالەتانەی لە ناو قووڵایی داهێنان خۆیان حەشار داوە ، بۆیە دەپرسم ودەڵێم : ئەوەی خوێندمەوە لێ زیادکردن و تێپەڕاندنە . یان دەملاسکەو جوینەوەیە . . ؟ ئایا هەوڵ دەدات واقیع بگۆڕێ یان دەبێتە بەشێك لەواقیعەکە . . ؟ ئەوانە ئەو پرسیارانەن کەوا جیهانی ئیبستمولۆژی و کەرەستەی ڕەخنەیی من ئاوەدان دەکەنەوە ، کەوێستوومە داهێنان - بە هەموو جووڵەو بزاوت وگۆڕانکارییەکی یەوە- بگرم .

لە ئەنجامی خوێندنەوەی خۆمەوە بۆم دەرکەوتووە لەناو بونیادی ڕۆشنبیری کوردیدا دوو جەمسەر هەیەو کەوتوونەتە زۆران گرتن ، شێوەیەك هەیە حەز بە خولقاندن دەکات ، بەڵام بە شێوازێکی تەقلیدی وکۆن بەمەش ناسنامەو کەسایەتی و بنەمایەکانی خۆی لەبیر دەچێ شێوەیێکی دیکەش هەیە هەوڵ دەدات هوشیارییەکی نوێ دابمەزرێنێ کە بە ڕەخنەگرتن لە خود دەست پێدەکات بۆ ئەوەی سەر لەنوێ دابڕێژێتەوەو

پەیوەنـدیی نێـوان (خـود)و(ئەوان ـ واتە ڕۆژئاوا)بدۆزینەوە نە پێنـــاوی دانـــانـی هەل و مەرجێـکـی مەوزوعیـانـــە بۆ ئەو پەیوەندی‌یەی کەبە (ئەوان)ەوە دەمانبە ستێتەوە ئەوەش دەتوانین ناو بنێین هوشیاری دژایەتی کردن کە لەسەر ڕەخنەی دژایەتی کردن دامـەزراوە تاکـو شتـە ئاشنـاکان تێپەڕێنێ بۆ دامەزران و هێنانە کایەوە بەرهەمی تایبەتمەندو جیاواز . هەوڵیش دەدەم لە نووسینـە ڕەخنـەیی یەکانی داهاتوومدا زیاتر سووربوونی خۆم لەسـەر (ئیپستمۆلـۆژیـا)بـەدیـار بخـەم کەنیشـان دانی ڕۆنی مەعـریفەتە لە داهێنانی ئەدەبیدا چونکە لەو سەردەمەدا ناتوانم نوسـەرێکی داهێنـەر بهێنمـە بەرچاوم ـ لە هەر بوارێکدا بێت ـ ئەگـەر خاوەنی ڕۆشنبیـری‌یـەکی فراوان و هەمـە لایـەن و گەورەنـەبێ . بڕواشم بە شاعیـرێـك یان ئەدیبێك نی‌یـە بە عەفـەوییـەت بنـووسێ ـ چـونکـە شاعیر لەو چاخەدا لەپەنای خودی خۆیـەوە گوزارشت لەچـاخ و سەردەمـەکـەی خۆشی دەکات . بۆیە پێویستە هوشیاری شیعری لەسەختمانی شیعردا ڕەنـگ بداتـەوە . ئەوانـەش کە باسی لاوازی ڕۆڵی (ڕەخنە) دەکـەن بەمـە نابنـە داهێنـەرو جڵەوی داهێنـان ناگـرنـە دەست چونکە ڕەخنەی کوردی هەیەو قەبارەی بوونەکەیشی هیچی لە بوونی (داهێنـان) کەمتـر نی‌یـە سڕینـەوەی ڕۆڵی کاریگـەری ڕەخنەو سەرکوتانەوەو نەڕەخسانی دەرفەتی گونجاو بۆی، بگرە چوون بە گژیـدا بە هەمـوو چەکێـك و شێوەو ڕێگایەك لەپێش هەمـوشتێکـەوە زیـان بە داهێنـانی کوردی دەگەیەنێ کەسیش لەڕەخنـەگـر شایـان تر نی‌یـە بۆدەست نیشـان کردن و ناسین و جیـاکـردنەوەی قەڵەو لە لاواز، یا دەست نیشان کردنی نرخ و بەهـای داهێنـان بکرێتە ئەستۆی خۆی، چونکە ڕەخنە ڕووی دووەمی کاری هونـەری‌یـەوو لە داهێنـەر دەکـات هەست بە نرخی خۆی و داهێنـانـەکـەی بکـات، پاشـانیش هەڵـەوکەم و کوری‌یەکانی کارەکە دیاری بکات.

●ئـایـا ئەو قسـانـەت ئەوە دەگـەیەنێ کەتۆ لە واقیعی ڕەخنەی کوردی ڕازی بیت . . ؟

● بێگومان نەء . . من باسی واقیعم کرد ، واقیعیش لە خەون و ئاوات جیاوازە .

تۆ تەمـاشـاکـە بۆشـایی شیعـر کە ڕەخنـەگـرە ئەورووپی‌یـەکان چەنـدی بلێی لەسـەریـان نووسیوە، کەچی ئەو کێشەیە لەلای ئێمـە تاکو ئەمڕۆ پەنهان و تاریکە . . جیهانێکی سەرسوڕهێنەرو ناسـك و وردە لەسەر ئاستی ئیپستمۆلۆژی ، واتە لەسەر ئاستی شیعـریـانـەی داهێنـان وەکـو دەقێکی زمـانەوانی خاوەن قەوارەییکی هەست پێکراو لە ناو بۆشایی ئەو دەقەدا مەخلوقاتی بێ ژمارە لەو قەوارەیەدا یەك دەگرن و لێك جیا دەبنەوەو یەکسان دەبن ، ئەو جیهـانـە بەگرتووە لە جیا جیایی دا هەر مەك جیا جیا ئە لە گرتنـدا هەر ئەوەیـە بۆشـایی شیعـریـش دەهێنی بە فراوانترین چەمکی ئەو زاراوەیـە لەگـەڵ ئەوەشدا کە ئەو جۆرە تێکـچوونـەوانە هەمکەوی زۆر فراوان و ئاوێزتـەوە چ لە ڕووی چەمکـەوە و چ لە ڕووی پراکتیکەوە بەلام لەلای ئێمـەدا تاکو ئێستا لە ئەو ڕەخنەی کوردی هاوچەرخدا وەکـو ڕێکی وەرینی سیمیۆلۆژی ئیوریستی بە لێکۆڵینەوەو تۆ یەوە هەیە . کەت ئێستە ئەو بوارە وەکـو جیهـانێکی داخـراو مەوانـەوە هیـچ ئاستێک لە ڕەخنەگـرەکـانـمـان جۆرەتی بچوونەوە لەو جیهانە ناکەن ، خۆ ئەگـەر کەسێ ویستی بچێتـە ناو ئەو جیهـانـەوە ئەوا زۆربە تـەرمـەوە هیچ ڕەخنـەیـە ناوی ئەوە نی یـە هەر ڕووو ڕیسای یەکەکی چەمکەکـانی تێکەڵ و پێکەڵ بکەن ئیتر بۆیە لەسەر ئاستی پراکتیک ئەنجـامی نی یـە . ئەمەش لەلای خۆمـەوە ئەمەش بە خەوشی و عەیبەیەکی گەورە دەزانم چونکە وا گرنگی پێ بدەم کردنی بەرنامەیەکی ڕەخنەیی پێویستی بە ئەزموونێکی ئەوەند درێژ هەیـە جگـە لەوەی ئەو بەرنامە ڕەخنەییە ئەمڕۆ جیهـانی نوێیە ، بەخوازەلا بۆ کورد لەبەر ئەوە ڕەخنەگر ئاوێ بەتەوەو ڕاژی بێتە خاوەنی بەرنامەیەکی ڕەخنەیی و بە ئاستی بچێتە ناو دنیای ئەو بەرنـامـەیەو بە ئاسایـش هەڵبژێردی بە گۆڕەی واقیعی ڕۆشنبیری کوردی من سوورم لەسـەرخستنـە ڕووی لایـەنی تیـوری ڕەخنـەدا ، بۆئـەوەی چەمکـە ڕەخنـەیی‌یـە هاوچـەرخـەکـان بە ئەدەبـەکەمان ئاشنا بکەین وباسی ڕێبازو ڕێرەوە ڕێرەوە نوێ‌یەکانی نووسین ئەمرۆکە بکەین و بەهۆی ئەو ڕێـەنـە تیـوری‌یـەوە کێشـەکـانمان یەکالا بکەینەوە ئەوانەش کێشـەی زاراوە سازی و نوێخـوازی و کەلوپوورو زمان و خوێنەر وتـــاد . . لەم بوارەشـدا سوود لە تاقیکـردنـەوەو ئەزمـوونی ئەو میللەتـانـە وەربگـرین کە بەر لە ئێمـە لەو بوارانـەدا نووسیویانە ئەمــەش بەلای منــەوە بە هیــچ شێـوەیێـك بەکـەم و کورتی ناژمێـردرێ . چونکـە ئێمـە لە سەرەتای ڕێگا داین و خەریکی خۆ کۆکـردنـەوەو خۆ دروست کردنین ، سەربـاری ئەوەی ئێمـە میللە تێکین کەڕەخنـەمـان کەلـووپوورێکی دێرینەی نی‌یە تاکو پشتی پێ ببـەستین و لەوێـر دەست پێکەت بۆیە من پەنا بردنی ڕەخنـەگـر کورد بۆ هەنـدێ (بـەرنامە)بەشتێکی چاك دەزانم و

فەت ئەوە لاسایی کردنەوە نی یە ـ لێرەدا مەبەستم گوێزانەوەی میکانیکیانە نیە ـ بەڵکو مەبەستم چوێتەتی دوزینەوەی ئەو کلیلانەیە کە بە هۆیانەوە بتوانین دەرگایەکان بکەینەوەو بەرێگای تایبەتی خۆمان سوراخ و پرسیار بکەین و بەپێی بارو دۆخی رۆشنبیری خۆمان دەست نیشانی هەموو نوێیەك بکەین.

●چۆن تەماشای کێشەی نوێخوازی دەکەی..؟

ـ لەپاش ئەوەی ئەمرۆکە (ساختمان سازی ـ البنیویە) دەستی خستە هەموو بوارەکانی ژیان لەوانە جل و بەرگ وچێشت لێنان و..و.. ولەپاش ئەوەی (نوێخوازی) لەزۆر زانستگەی جیهاندا کورسی پێدراو وەکو دەرز دەخوێنرێ و ئێستاکە باس لە باسی (پاش نوێخوازی ـ مابعد الحداثة) دەکرێ ئنجا لەلای ئێمە (نوێخوازی)بەم دوا دوایی یە قسەی لێ کراو مشت و مری بەرپا کرد، بەلام چۆن قسە لێ کردنێك وچۆن باس کردنێك ..؟! ئەمەیان هەڵدەگرم بۆ دەرفەتێکی دی.

بەهەر حاڵ من لەگەڵ ئەو کەسانەدا یەکدەگرمەوە کەوا (نوێخوازی)دەکەنە ئاسۆیەك بۆ ئەزموون و هوشیاری خۆیان لەگەڵ ئەو شاعیرانەدا نیم کەوا تێکستەکانیان فڕێ دەدەنەناو غوربەتێکی نقوم بووی غوربەتەکەی خۆیان دەنا شاعیر ناتوانێ (شاذ)لەسەر (باو)دامەزرێنێ ،شاعیری نوێخواز لە پێودانگی جیاوازی و خستنە سەر، لەگەڵ رابوردو بەردەوام دەبێ، بەمەش ئامادەبووێ سەرنج راکێشەرانەی خۆی دەسەپێنێ و لەگەڵ هاوتەمەنەکانی خۆی لە (جیاوازی)دا یەکدەگرێتەوەو دەچێتە ناو گۆڕانگاریەکانی چاخی شیعرەوە تاکو گۆڕانی قۆناغەکان بروات و ئەوسەرەتا جیاوازە بۆخۆی دامەزرێنی . نوێخوازی پەیوەندیی بە کاتەوە نی یە ،خوێنەر کاتێك لەبەر رۆشنایی رۆشنبیریی هاوچەرخانەی خۆی شیعری گەورەی شاعیرانی کلاسی کوردیی دەخوێنێتەوە ئەو کاتە دەبینێ شانازی بە زۆر لە شیعر وێنە شیعرییان دەکات و وەك بلێی ئێستاکە نووسرابن لێرەو دەتوانین بلێین نوێخوازی یەکەیان لە دەرەوەی کاتەوەیە، چونکە چەمکی نوێخوازی لای من شان بە شانی چەمکی کەینونەت ناوەستێ بۆیەکە داهێنانی هونەری کاتی خۆی سەلماند ئەوە بەمانای کەینونەتی خۆی سەلماند، تێکستی داهێنەرانە کە پیر نابێ وکۆن بوونی بۆنی یە هەمیشە لە دەرەوەی مێژ ووە واتە داهێنانی ئەدەبی و هونەری لە دەرەوەی کاتدا دەژیت بەلام نەك بەو بابەتەی دەیخاتە روو بەڵکو بە ساختمانەکەی خۆی چونکەئەدەب بابەت نی یە بەڵکو رێك خستنی بابەتە نوێخواز سەرپێچی دەکات، بەلام سەرپێچی یەکەی لەسەر دەستووری ئەو سەرپێچی کردنەنی یە کە لەپێناوی ناو دەرکردن وناسران دەکرێت، بەڵکو لەسەر شێوەی بە هوشیارییەوە سەرپێچی بکە تاکو بە هوشیارییەوە تایبەتمەند بێت . لێرەوە من ئەوە رەت دەکەمەوە شیعر جەستەیێکی سرو مردوو بێت چونکە شیعر دروست کردنی چەند قەوارێکی نوێیە، حاڵەتی داهێنان بیری سەقامگیر بوون و وەستان بە خۆیەوە ناگرێ جوانی وگەورەیی شیعریش گۆڕان بەرپا کردنە لە شێوەدا بەلێ زۆریان دەربارەی نوێخوازی گووت هەندێ نوێخوازیان بە هەڵگەرانەوە دانا هەندێ گووتیان دەمێکە وەختی بەسەرچووە ،بەلام من لەو براوایە دام هەموو شیعرێکی گەورە جوان ئاسۆی نوێخوازی خۆی هەیە بۆیە نوێخوازی جیهان بینی یەکی تایبەتی بەرانبەر بە جیهان شیعر هەڵوێستی شیعر بە بەرانبەر بەژیان وگەردوون بە شێوەیێکی گشتی نوێخوازی مانای تەغریب

ناگەیەنێ ،یان مەبەست لە داخراوی نی یە بەڵکو بەردەوام بوونێکی راستەقینەیە لە نێوان ئەو ئەرکە شارستانیەی شاعیر لە ئەستۆی دەگرێ لەگەڵ واقیعی ژیانی رۆژانە ،لە وەوە ...نەمای رەسەنایەتی دەسەلمێنێ و تونستی ئەوەی دەبێت بەردەوام بێ و بە بەردەوامی نوێ بێتەوە. نوێخوازی پەنا بردن نی یە بۆ نووسینی شیعرێکی تەمومژاوی و بە دەستی ئەنقەست روو بکاتە شیعری قورس بۆ تێگەیشتنی و دابرن لە خوێنەر بکاتە مەرجی نوێخوازی چونکە ئەوەیان بەلای منەوە ئەنجامی بێ دەسەلاتی یە لەو لاشەوە یەك نوێخوازی نی یە، ربەڵکو کۆمەڵی نوێخوازی هەیە ،بەر لە هەموویان لە عەقڵدا دەست پێدەکات ،پاشان لە جیهان بینی و هەموو بوارەکانی ژیان ئنجا لە شێوەو ساختمان و پێکهاتندا نوێخوازی دەست پێدەکات، نەك هەموو ئەو لایەنە گرنگانە بخرێتە ئەولاوە ویلێین نوێخوازیمان بریتی یە لە تێکشکاندنی شێوەی قەسیدە بۆیە نوێخوازی جیهان بینی و ریسالەیەکی فەلسەفیانەیە ئەمەش لەبەر ئەوەیە کە شاعیری نوێخواز بە دوای ئیقاعەکاندا دەگەڕێ وپاشان لە ناو زمانە تایبەتی یەکەی خۆیدا بە دوای وشەکانی ئەو ئیقاعەدا دەگەرێت . بێگومان شاعیری نوێخواز مومارەسەی

سەربەستی خۆی دەکات بە ئیەتی سەرکێشی کردن و دۆزینەوەی نادیار (ئەو نادیارەی کە هەمیشەوهەردەم پێویستی بەدۆزینەوەیە)، جگە لەوەی بەر پرسیارییەکی تاکە کەسی یەو لەناو (خود)داداهێنان دەتەقێنێتەوە ومروڤایەتی داهێنەر دەسەلمێنی، کە ئەویش خودی خۆی نادۆزێتەوە تەنیا لە پاڵ سەربە ستیدا نەبێت . هیچ جۆرە دەست لە دەست نان و ئاشت بونەوە پێکیش لە ناونوێخوازیدا نی یە ، چونکە ئەگەر هەبوو دەبێتە سوار بوونی کۆڵی نوێخوازی ، بەتایبەتی ئەگەر ئاشت بوونەوەو تەسلیم بوون بوو بەرابوردوو ، چونکە رزگار بوون لەمێژ ووو لە رابردوو نایەتە دی بەبێ ئەوەی بیکەینە بەشێك لە خۆمان و بەهاوەتی تێی بگەین ،

●ئەی هەڵوێستی نوێخوازی بەرانبەر بە کەلوپوور چی یە . . ؟

- من وای دەبینم کە کێشەی کەلوپوور بەکێکە لەو کێشە بنەڕەتیانەی کە رووبە رووی نوێخوازی دەبێتەوە بەڵکو یەکێکە لەو مەسەلە خەتەرناکانەی کەوا پێویستە بە تێروانینێکی رەخنەیی یەوە تێی بروانین مەبەستیش لەوە دابر بوون نی یە لە رابوردوو، بە ئەوەی داواڵە شاعیرو داهێنەر دەکەبن کە هەردوو لایان بەعەقڵێکی رەخنەیی ساغلەمەوە رابوردوو بخوێننەوە نابێ ئەوشمان لەبیر بچێ کە کەلوپوور حالە تێکی یەك گرتو نی یە بەڵکو بریتی یە لە چەند ئاستێ ، ناکرێ هەموورابوردوو لەیەك باردا کۆ بکاتەوەو بە یەکسانی هەموو رەمزەرۆشنبیری یەکان لەتەك یەك دابنێ چونکە کێشەی پەیوەندی شاعیری نوێ بەکەلوپوورەوە کێشەیەکی مەعریفی یە کەرەخنە لەلای ئێمە تا ئێستا بە تێرو تەسەلی لەو کێشەیە نەدواوە بۆ ئەوەی جۆری ئەو کارتێکردنە دەست نیشان بکات کە دەبێتە بنەرەت و بنچینەی نوێخوازی واتە نەمانتوانیوە کێشەی نوێخوازی وکەلوپوور بە تێروتەسەلی لێی بدوێین هۆی سەرەکی باس نە کردنی ئەو کێشەیەش ئەوەیەکە رۆشنبیری کورد ئەوچەکە مەعریفی یەی نی یە تاکو باسی ئەو مەسەلە خەتەرو ناسکانە بکات بۆیە کردەی رووبە رووبوونەوەیزات و بەراوردکردنی بەوان (الآخر)وسوود وەرگرتن لێی لەوەوە دەست پێدەکات کە هەوڵ بدەین خودی خۆمان تێپە ڕێنین و لە پلە یێکی نزمی کاتێکی عەقڵی یەوە بەرەو پلەیێکی بەرز وبڵند /بیگوێزینەوە/ . کەوابێ رووبە روو بوونەوەی (ئەوان) زانین و دەست نیشان کردنی ئەوەی بەدەستیان هێناوە تەنیا رێگایەکە بۆ ئەوەی باروودۆخی ئێستای رۆشنبیری کوردی تێپەڕێنین کە خەریکە سەلە فی یەکان غەزەل وستایش بە شان و باهووی دەستکەوتە وەهمی یەکانی دادەڵێن، گرنگ ترین شت لە هونەردا گەرانە بە دوای خود ،

●هەرکاتێ شاعیر بەدوای خودی خۆیدا نەگەرا ئەوکاتە دەبێتە شاعیرێکی ئاسایی و تایبەتمەندی خۆی نابێ و دەستی ناکەوێ چونکە شاعیرێکە نە نیگەرانی و نە پرسیار لەلای خوێنەر ناوروژێنی نوێخوازای راستە قینەش ئەو کەسەیە لەگەڵ مەنیتقی ژ یان دەروا بەرێوە، مەنیتقی ژ یانیش هەموو مەنتیقی زەت دەکاتەوە . .

● رێبازە رەخنەیی یە باوەکانی و کوردی کامانەن . . ؟

- هەر چەندە لەو بروایە دا نیم کەوا رێبازێکی رەخنەیی وا هەبێ رەگی داکوتا بێ و دروست بوو بێ لە ناو ئەدەبی کوردیدا ، بەلام من لەو رایە دام کە رەخنەی کوردی ئەمرۆکە پێویستی یەکی زۆری بە هێنانە کایەوەی زمانێکی رەخنەیی نوێ هەیە ، بۆئەمەش پێویستە سوود لە رێبازە رەخنەیی هاوچەرخەکان وەرگرێ لەپاش ئەوەی لە مرۆکەدا ئەمەرو ئەو سەری دنیا لێکی داوەو لە یەکتر نزیك بوونەتەوە لە ئەنجامی ئەو پێشکەوتنە خێراو بەردەوامەی کە لە بوارەکانی (گوێزانەوە)و(راگەیاندن)دا بەرپا بووە . ئەمەش بووەتە هۆی گوێزانەوەی خەڵکی لە شوێنەکەوە بۆ شوێنێك بە ئاسانی و فرینی هەواڵ و رووداوە کان بەخێرایی تاکو بە دەوری هەموو جیهاندا بخولێتەوە . هەروەك چۆن کۆمەڵگای مرۆڤایەتی ئەمرۆکە لەناو کەش و هەوای شارستانی یەتێکی کەونیدا دەژی، کەدەبینین هەموو داب و نەریت و بیروراو فیکرو چێژ و چەمکەکان لەلای هەموو میللەتاندا بەیەکداچوون و ئەمرۆکە خەریکە هەموو جیهان دەبێتە یەك کۆمەڵگا ، هە چەندە جیاوازی گەورەو قووڵ تا ئەمرۆکەش لەنیوزۆر بەی نەتەوەو گەلەکاندا هەر ماوە ، میللەتی ئێمە لەوبارو دۆخە نابێ بەدوور بێت وگۆشەگیرو دەستەوئەژنۆو دۆش داماو بوەستێ . شەخسی خۆم لە نووسینەکانمدا مەیلم بەرەو لای ئایدیۆلۆژ یەتی داهێنان ودەق دەروات ، هەر چەندە لەولا رێرەوێکی ئایدیۆلۆژ ی رووت لەگۆرەپانی رەخنەی کوردیدا باوە لەپاڵ هەندێ نووسین کە دەربارەی راست کردنەوەی هەڵەی زمانەوانی دەنووسرێن .